

" ...

II- İTİRAZIN GEREKÇESİ

Mahkemenin itiraz gerekçesi şöyledir:

"1- Anayasamızın 2. maddesinde vurgulanan hukuk devleti ilkesinin en önde gelen ölçütlerinden biri, idarenin yargısal yolla denetimidir. Bireylerin yargı yerlerinde haklarını aramaları ve savlarını dile getirebilmeleri yolundaki anayasal hak arama özgürlüğünün doğal bir sonucu ve hukuk devletinin bir gereği olarak idarenin her türlü eylem ve işlemlerine karşı öngörülen yargı yolu, sınırları ve kapsamı belirgin davalarla kendini somutlaştırır. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununda düzenlenen iptal davası, idarenin yargısal denetimine yeterli boyutta olma özelliğini taşıdığını yerleşik uygulamalarla göstermektedir. Ancak yasa yapıcı kimi idari işlemleri idari para cezası olarak tanımlayıp, yargılamanın ivedilikle sonuçlanmasını sağlamaya yönelik bir yöntem öngörmüştür. Anayasa Mahkemesinin 1.10.1991 günlü ve 1991/33 sayılı kararında da değinildiği gibi, sınırı ve kapsamı açıklıkla belirtilerek ve iptal davasını ortadan kaldıracak bir boyuta ulaşmamak kaydıyla, yasalarla "itiraz" yolları öngörülebilir. Oysa 4077 sayılı Yasanın 26. maddesinin ikinci paragrafı olarak gözüken 5. fıkrasının 3. cümlesinde yer alan "... zaruret görülmeyen hallerde ..." sözcükleriyle anlatım belirsizliğe yol açmakta, "zaruret" tanımının idari para cezaları yönünden oluşturulmasında yargılama yönteminin tedirgin edici bir niteliğe bürüneceğini göstermektedir. 2577 sayılı Yasada yer alan "kendiliğinden araştırma" ve "duruşma" gibi kurumlarda çelişkiler ve duraksamalar yaratacak olan bu anlatım, idari yargılamanın yazılılık ilkesiyle de çelişecektir. Yargıç "zarurete" karar verdiğinde yargılamayı duruşmalı mı yapacak ya da kendiliğinden araştırma (re'sen inceleme) olgusunu gözardı mı tutacaktır' Bu belirsizlikler "zaruret" tanımının ne olduğu konusunda da sorunlar oluşturacak, yargıç takdirini zorlayan ve uygulamada çelişkilere neden olan bir ortama yargılamayı sürükleyecektir.

Tüm bu konular, söz konusu sözcüklerin, hak arama özgürlüğünü, işlemin yargısal denetimini ve yargılama usulünü belirsizliklere iten ve tam anlamıyla gerçekleşmesini önleyen metinler olduğu ve hukuk devleti ilkesiyle bağdaşmadığını göstermektedir.

2- 4077 sayılı Yasanın 25. maddesinde çeşitli tutarlarda para cezaları düzenlenmekte ve para cezalarının her yıl Türk Ceza Kanununun Ek 2 nci maddesi uyarınca artırılacağı öngörülmektedir. Anılan 4077 sayılı Yasa'nın 26. maddesinin yukarda da değinilen ikinci paragrafının son cümlesinde yer alan "... itiraz üzerine idare mahkemesince verilen kararlar kesindir." kuralıyla da üst yargı yerlerine başvuru olanağı kısıtlanmaktadır. Oysa büyük tutarlara ulaşabileceği anlaşılan paracezalarına ilişkin bir sınırlama, yani alt ve üst sınırlar belirtilmeden tümü için üst yargı yolunu kapamak, yargısal denetiminin etkinliğini ortadan kaldıracak ve bireylere verilen yargı güvencesini daraltacaktır. Üst mahkemelerin ya da temyiz yerinin yasaya kattığı "kanun yolları" adıyla tanımlanan hukuksal kurum, yargı güvencesinin ve yargı yolunun tam anlamıyla gerçekleşmesinin aracıdır. İdari yargıda bölge idare mahkemelerine yapılan "itiraz" ile Danıştay'a götürülen "temyiz" istemleri, yasal yolların uygulama biçimi olup, miktarla çizilen görev nedeniyle iş yükünü artırıcı bir boyutun

Esas Sayısı : 1996/13
Karar Sayısı : 1998/40

tek nedenleri de olamaz. Kaldı ki, para cezaları bir ayrıma bağlanmadan ilk derece mahkeme kararlarının kesinliği kuralı getirilerek, sınırı belli işlere özgü bırakılmak da istenmemiştir. Böylece, üst yargı yerine inceleme olanağı bırakılmayıp sınırsız bir kesinleştirme kapsamına alan kuralın, iş yükünü azaltma amacından çıkılıp, yargı güvencesini ve güvenliğini azaltan, hukuk devleti ilkesiyle çelişen bir nitelik taşıdığı açıktır. Konusu para cezaları da olsa, yargı kararı duraksama yaratan bir çizgi dışında kalmamalı, yüksek mahkemelerce ya da itiraz yerince de incelenen bir karar zenginliği ve olgunluğu taşımalıdır. Bu, hukuk devletinin yargıdan beklediği, kusuru en aza indirilmiş ürünlerle örülü kararlar ortamının gerçekleşmesinin vazgeçilmez bir temelidir.

Açıklanan nedenlerle, 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanunun 26. maddesinin ikinci paragrafının üçüncü cümlesinde sözü edilen sözcüklerle, son cümleinin Anayasanın 2, 36 ve 125. maddelerine aykırı olduğu sonucuna varıldığından, 2949 sayılı Yasanın 28. maddesinde öngörülen belgelerle birlikte Anayasa Mahkemesine başvurulmasına 1.2.1996 gününde oybirliği ile karar verildi.""